

بررسی مجازات‌های اصی، تکمیلی و تبعی از منظر فقه و حقوق

رضا بیازند

اسماعیل صمیمی

www.ketab.ir

نیازمند، رضا، ۱۳۶۹ -	سرشناسه
ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.	عنوان قراردادی
بررسی مجازات‌های اصلی، تکمیلی و تبعی از منظر	عنوان و نام پدیدآور
فقه و حقوق/رضا نیازمند، اسماعیل صمیمی پور.	
تهران: آذرین مهر، ۱۳۹۷.	مشخصات نشر
۳۱۱ ص.	مشخصات ظاهری
۱۵۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲-۲۵-۸	شابک
قیپا	وضع فهرست نویسی
کتابنامه: ص. ۲۱۱-۳۰۴.	پایان
مجازات (فقه) -- ایران	موضوع
Punishment (Islamic law) -- Iran	موضوع
حدود (فقه) -- ایران	موضوع
Hadd punishment (Islamic law) -- Iran	موضوع
مجازات تبعی -- ایران	موضوع
Accessory punishment -- Iran*	موضوع
مجازات تکمیلی -- ایران	موضوع
Supplementary punishment -- Iran*	موضوع
مجازات تبعی (فقه) -- ایران	موضوع
Accessory punishment (Islamic law) -- Iran*	موضوع
مجازات تکمیلی (فقه) -- ایران	موضوع
شناسه افزوده	
۱۱۳۷۳۷۹۴KMH	رده بندی کنگره
۲۳۵/۵۵۰۵	رده بندی دیویی
۵۵۴۰۵۳۳	شماره کتابشناسی ملی

بررسی مجازات‌های اصلی، تکمیلی، تبعی از منظر فقه و حقوق

تالیف: رضا نیازمند - اسماعیل صمیمی پور

ناشر: آذرین مهر

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲-۲۵-۸

ویراستار: فاطمه بابایی

طراح جلد: یاسمن صمیمی پور

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

تیراژ: ۳۰۰ جلد

تهران: خیابان انقلاب - خیابان وحید نظری بین فخر رازی و دانشگاه پلاک ۶۵ طبقه اول واحد ۴ - انتشارات آذرین مهر

۰۲۱-۶۶۹۶۲۰۵۱

فهرست مطالب

۱۳ پیشگفتار
۱۴ مقدمه
	فصل اول مفهوم شناسی
۱۶ ۱-۱- بررسی مجازات اصلی، تکمیلی و تبعی
۱۷ ۱-۲-۱- مفهوم جرم
۱۷ ۱-۲-۱- مفهوم وی جرم
۱۷ ۱-۲-۲- مفهوم اصطلاح جرم
۱۸ ۱-۲-۳- مفهوم جامعه شناسی جرم
۱۹ ۱-۲-۴- مفهوم جرم شناسی جرم
۲۰ ۱-۲-۵- مفهوم دینی جرم
۲۰ ۱-۲-۶- مفهوم جرم از نظر فقها و حقوقدانان
۲۱ ۱-۲-۷- مفهوم جزایی جرم
۲۱ ۱-۲-۸- مفهوم قانونی جرم
۲۲ ۱-۳-۱- مفهوم مجازات
۲۲ ۱-۳-۱- مفهوم لغوی مجازات
۲۲ ۱-۳-۲- مفهوم اصطلاحی مجازات
۲۴ ۱-۴-۱- تاثیر مجازات ها
۲۴ ۱-۴-۱- تاثیر مجازات ها بر روند زندگی فردی
۲۶ ۱-۴-۱-۱- سزادهی و جبران
۲۹ ۱-۴-۱-۲- سودمندی
۳۰ ۱-۴-۱-۳- اصلاح و بازپروری و درمان
۳۲ ۱-۴-۱-۵- اهداف مجازات ها

- ۳۲-۱-۵-۱- تامین دفاع جامعه در برابر تکرار جرم..... ۳۲
- ۳۳-۱-۵-۲- آمادگی جامعه در پذیرش مجدد جرم..... ۳۳
- ۳۳-۱-۵-۳- گزینش استخدامی..... ۳۳
- ۳۴-۱-۶- تحلیل جامعه‌شناسی در مورد مجازات..... ۳۴

فصل دوم بررسی فقهی و حقوقی مجازات‌های اصلی

- ۳۸-۱- مجازات‌های اصلی در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲..... ۳۸
- ۳۹-۲- مفهوم حد..... ۳۹
- ۳۹-۱-۲- معنای حد..... ۳۹
- ۳۹-۲-۲- حد در حد..... ۳۹
- ۳۹-۲-۲-۱- حد در معنای عقوبت..... ۳۹
- ۴۰-۲-۲-۲- حد در معنای عقوبت (معین (تعزیر)..... ۴۰
- ۴۰-۳-۲-۲- حد در معنای تعزیر..... ۴۰
- ۴۱-۳-۲- حد از منظر قرآن..... ۴۱
- ۴۲-۴-۲- حد از منظر روایات..... ۴۲
- ۴۲-۵-۲- حد از منظر فقهای امامیه..... ۴۲
- ۴۳-۶-۲- حد از منظر قانون مجازات اسلامی..... ۴۳
- ۴۴-۳-۲- اسباب حدود..... ۴۴
- ۴۴-۱-۳-۲- اسباب حدود از منظر قانون مجازات اسلامی..... ۴۴
- ۴۴-۲-۳-۲- اسباب حدود از منظر فقها..... ۴۴
- ۴۷-۴-۲- قصاص..... ۴۷
- ۴۷-۱-۴-۳- مفهوم لغوی و اصطلاحی قصاص..... ۴۷
- ۴۸-۲-۴-۲- مفهوم حقوقی قصاص..... ۴۸
- ۴۸-۳-۴-۲- مفهوم فقهی قصاص..... ۴۸

۴۹	۲-۵- فصاص در قوانین ایران.....
۵۰	۲-۶- فلسفه فصاص.....
۵۲	۲-۶-۱- ماهیت فصاص از منظر حقوقدانان.....
۵۲	۲-۶-۲- ماهیت فصاص از منظر فقیهان.....
۵۳	۲-۷- ماهیت مشروعیت فصاص در آیات و روایات.....
۵۳	۲-۷-۱- فصاص از منظر قرآن کریم.....
۵۹	۲-۷-۲- فصاص از منظر روایات.....
۵۹	۲-۷-۳-۱- روایات عامه فصاص.....
۶۱	۲-۷-۳-۲- روایات خاصه فصاص.....
۶۳	۲-۸- دیه.....
۶۳	۲-۸-۱- مفهوم لغوی دیه.....
۶۳	۲-۸-۲- مفهوم اصطلاحی دیه.....
۶۴	۲-۸-۳- مفهوم حقوقی دیه.....
۶۴	۲-۸-۴- مفهوم فقهی دیه.....
۶۴	۳-۹- ماهیت دیه و مسئول پرداخت آن.....
۶۵	۲-۹-۱- ماهیت دیه در فقه اسلامی و قانون ایران.....
۶۵	۲-۹-۱-۱- نظریه مجازات دانستن ماهیت دیه.....
۶۷	۲-۹-۱-۲- ایرادات وارده بر نظریه مجازات بودن دیه.....
۶۹	۲-۹-۱-۳- ایرادات وارده بر نظریه خسارت دانستن دیه.....
۷۱	۲-۱۰- تعزیر.....
۷۱	۲-۱۰-۱- مفهوم لغوی تعزیر.....
۷۲	۲-۱۰-۲- مفهوم اصطلاحی تعزیر.....
۷۲	۲-۱۰-۳- مفهوم حقوقی تعزیر.....

۷۶	۲-۱۰-۴- مفهوم فقهی تعزیر
۷۸	۲-۱۱- ماهیت تعزیر
۷۸	۲-۱۲- اقسام تعزیر
۷۸	۲-۱۲-۱- تعزیر در جرائم مقدر و غیر مقدر
۷۸	۲-۱۲-۲- تعزیر شرعی و حکومتی
۷۹	۲-۱۲-۳- تعزیر منصوص و غیر منصوص
۷۹	۲-۱۲-۴- موجب تعزیر
۷۹	۲-۱۳-۱- از منظر نونگذار
۸۱	۲-۱۳-۲- منظر بهای امامیه
۸۱	۲-۱۳-۳- محدود بودن تعزیر به گناهان کبیره
۸۲	۲-۱۳-۴- محدود بودن تعزیر به اورد منصوص
۸۲	۲-۱۳-۵- شمول تعزیر به اورد دیگران
۸۲	۲-۱۳-۶- شمول تعزیر به گناهان صغیر
	فصل سوم بررسی فقهی و حقوقی مجازات های تکمیلی
۸۱	۳-۱- مجازات های تکمیلی
۸۹	۳-۱-۱- مفهوم لغوی مجازات های تکمیلی
۹۰	۳-۱-۲- مفهوم اصطلاحی مجازات های تکمیلی
۹۱	۳-۲- ماهیت مجازات های تکمیلی
۹۲	۳-۲-۱- از جهت تامینی بودن مجازات های تکمیلی
۹۴	۳-۲-۲- از جهت اختیاری بودن مجازات های تکمیلی
۹۷	۳-۳- اهداف مجازات های تکمیلی
۹۸	۳-۳-۱- اصلاح و بازپروری مجرمان
۹۹	۳-۳-۲- خنثی سازی حالت خطرناک

- ۱۰۱-۴-۳- پیشینه مجازات‌های تکمیلی در حقوق ایران ۱۰۱
- ۱۰۱-۴-۳-۱- مجازات تکمیلی در قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴ ۱۰۱
- ۱۰۵-۴-۳-۲- مجازات تکمیلی در قانون مجازات عمومی ۱۳۵۲ ۱۰۵
- ۱۰۶-۴-۳-۳- مجازات تکمیلی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۶۱ ۱۰۶
- ۱۰۷-۴-۳-۴- مجازات تکمیلی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ ۱۰۷
- ۱۰۹-۴-۳-۵- مجازات تکمیلی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ ۱۰۹
- ۱۱۵-۳-۵- انواع و سادق مجازات‌های تکمیلی ۱۱۵
- ۱۱۶-۳-۵-۱- مجازات عرب زاده ترده ۱۱۶
- ۱۲۰-۳-۵-۲- مجازات ناظر آزادی اشخاص ۱۲۰
- ۱۲۵-۳-۵-۳- مجازات ناظر بر آزادی مالکیت ۱۲۵
- ۱۳۱-۳-۵-۴- مجازات ناظر استفاده از حق التعمیر ۱۳۱
- ۱۳۴-۳-۵-۵- مجازات ناظر بر آزادی حرمت و حرمت سنانی ۱۳۴
- ۱۳۶-۳-۶-۱- مجازات‌های تکمیلی از منظر فقه امامیه ۱۳۶
- ۱۳۶-۳-۶-۱- تبیین ماهیت فقهی مجازات تکمیلی ۱۳۶
- ۱۳۷-۳-۶-۲- مبانی مشروعیت مجازات‌های تکمیلی از منظر فقه امامیه ۱۳۷
- فصل چهارم بررسی فقهی و حقوقی مجازات‌های تبعی
- ۱۴۰-۴-۱- مجازات تبعی ۱۴۰
- ۱۴۰-۴-۱-۱- مفهوم لغوی مجازات تبعی ۱۴۰
- ۱۴۱-۴-۱-۲- مفهوم اصطلاحی مجازات تبعی ۱۴۱
- ۱۴۳-۴-۱-۳- مفهوم حقوقی مجازات تبعی ۱۴۳
- ۱۴۵-۴-۱-۲- ماهیت مجازات‌های تبعی ۱۴۵
- ۱۴۶-۴-۱-۳- اهداف مجازات‌های تبعی ۱۴۶
- ۱۴۸-۴-۴- پیشینه مجازات‌های تبعی در حقوق ایران ۱۴۸

- ۱۴۸ مجازات تبعی در قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴ ۱-۴-۴
- ۱۵۱ مجازات تبعی در قانون مجازات عمومی ۱۳۵۲ ۲-۴-۴
- ۱۵۴ مجازات تبعی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ ۳-۴-۴
- ۱۵۵ مجازات تبعی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۷ ۴-۴-۴
- ۱۵۵ مجازات تبعی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ ۵-۴-۴
- ۱۶۱ شرایط مجازات تبعی در قوانین جزایی ایران ۵-۱
- ۱۶۹ انواع و مصادیق مجازات‌های تبعی ۶-۱
- ۱۷۰ مجازات ناظر بر آزادی اشتغال ۱-۶-۴
- ۱۷۷ مجازات ناظر بر آزادی تردد ۲-۶-۴
- ۱۷۸ مجازات ناظر بر آزادی مالکیت ۳-۶-۴
- ۱۸۰ مجازات ناظر بر آزادی ندامت ۴-۶-۴
- ۱۸۱ مجازات تبعی از منظر امامیه ۷-۴
- ۱۸۱ اهداف مجازات‌های تبعی از منظر فقه امامیه ۱-۷-۴
- ۱۸۵ مبانی مشروعیت مجازات‌های تبعی از منظر فقه امامیه ۲-۷-۴
- ۱۸۶ مبانی مشروعیت حکم محرومیت از حق نایاب ۱-۲-۷-۴
- ۱۸۹ ماهیت فقهی مجازات‌های تبعی ۳-۷-۴
- ۱۹۰ مصادیق خاص مجازات‌های تبعی از منظر فقه و حقوق ۴-۷-۴
- ۱۹۰ محرومیت از ارت در قتل عمد ۱-۴-۷-۴
- ۱۹۱ محکومیت ارتداد و محرومیت‌های ناشی از آن ۲-۴-۷-۴
- ۱۹۲ حرمت نکاح به سبب ارتکاب جرائم جنسی ۳-۴-۷-۴
- ۱۹۳ محرومیت ابدی به سبب ارتکاب جرائم جنسی ۴-۴-۷-۴
- ۱۹۴ سلب حق اجرای حدود ۵-۴-۷-۴
- ۱۹۵ سلب عدالت به عنوان مصادیق عام مجازات تبعی ۶-۴-۷-۴

پیشگفتار:

بر اساس یک تقسیم‌بندی، مجازات‌ها به مجازات اصلی، تکمیلی و تبعی طبقه‌بندی می‌شوند. مجازات‌های تبعی، مجازات‌هایی هستند که به تبع و اتوماتیک وار بر محکومین بار می‌شوند و نیازی به قیود آنها در حکم دادگاه نیست. به بیان دیگر، این نوع مجازات‌ها، به حکم قانون یا دادگاه، با مجازات اصلی جمع می‌شوند و علاوه بر مجازات اصلی، بر محکومان قطعی جرایم با شرایط خاص، اجراء می‌شوند. از نظر ماهیت تا حدودی هر دو مجازات تکمیلی و تبعی دارای ماهیت مشابهی هستند. و به مانند اقدامات تأمینی آینده محور و در جهت اصلاح و باز اجتماعی کردن مجرم و ناتوان ساختن وی گام برمی‌دارند؛ گرچه جنبه مکافاتی را نیز در این مجازات‌ها نباید فراموش کرد. طبعاً خلاصه در مجازات‌های تکمیلی عمدتاً شرایط قانونی دال بر شخصی بودن و تطبیق این مجازات با شخصیت مجرم است و در مجازات‌های تبعی شرایط حاکی از قوت جنبه عینی در این مجازات‌ها است. به گونه‌ای که بدون توجه به شخصیت مجرم و صرفاً برای تأمین جنبه مکافاتی مجازات و بعضاً ناتوان سازی نوع مجرمین در برخی جرائم اعمال می‌گردد. موضوع هر دو مجازات محرومیت جرمی است. یک سری حقوق اجتماعی است و قانونگذار هم مجرم را در صورت ارتکاب برخی جرائم از این حقوق محروم می‌نماید تا از این طریق اولاً به حمایت از جامعه و صیانت از نظم آن بپردازد و ثانیاً به اصلاح و مقابله با حالت خطرناک مجرم بپردازد. اما اگر این محرومیت‌ها به درستی اعمال نگردد و تبعی با جرم ارتكابی و خصوصیات مجرم نداشته باشد، نه تنها سبب اصلاح مجرم و صیانت از جامعه نمی‌گردد بلکه گاهی نتیجه معکوس دارد و زمینه گرایش مجدد مجرم را به سمت ارتكاب جرم فراهم می‌نماید و حتی این مجازات‌ها به نحوی تدوین شده است که گاهی با اصول کلی حاکم بر مجازات‌ها تعارضاتی دارند.